دورنما

دموکرات‌ها پروژه انتخاب رئیس‌جمهور را در شرایط تساوی آرا کلید زدند

در پی شائبه‌افکنی دونالد ترامپ به تقلب در انتخابات و عدم واگذاری مسالمت‌آمیز قدرت، دموکرات‌ها به دنبال راه‌های جایگزین هستند تا به صورت قانونی رئیس‌جمهور را از کاخ سفید بیرون کنند. رئیس مجلس نمایندگان امریکا در حال آماده‌سازی قانونگذاران این کشور برای سناریوی تساوی ترامپ و جو بایدن در بخش آرای الکترال در انتخابات ریاست جمهوری و مجبورشدن این مجلس به تصمیم‌گیری درباره نتیجه انتخابات است.

۳۵ روز مانده به انتخابات ریاست جمهوری امریکا، ترس از بروز ناامنی در این کشور افزایش یافته و دموکرات‌ها تلاش می‌کنند اقدامات مقتضی را برای مقابله با شرایط بحرانی انجام دهند. نانسی پلوسی، رئیس مجلس نمایندگان امریکا یک‌شنبه شب در نامه‌ای به دموکرات‌های مجلس نمایندگان گفت در صورتی که نتیجه انتخابات به گونه‌ای باشد که دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور این کشور و جو بایدن، رقیب دموکرات او آرای الکترال برابری داشته باشند، قانونگذاران باید در این مورد تصمیم‌گیری کنند. طبق گزارش نشریه پولتیکو، پلوسی در این نامه نوشت که هر یک از هیئت‌های نمایندگان ۵۰ ایالت امریکا در مجلس نمایندگان تنها یک رأی در این فرآیند داشته باشند و به دموکرات‌ها تأکید کرده که با نزدیک شدن به موعد برگزاری انتخابات ماه نوامبر استراتژی خود را تغییر دهند. رئیس مجلس نمایندگان امریکا در نامه خود آورده است: «قانون اساسی تصریح می‌دارد که یک نامزد انتخابات ریاست جمهوری باید اکثریت آرای هیئت‌های نمایندگی ایالات را برای کسب پیروزی به دست بیاورد. ما باید به این اکثریت هیئت‌های نمایندگی دست یابیم یا نگذاریم جمهوریخواهان این کار را کنند.» تساوی در بخش آرای الکترال می‌تواند در نتیجه چند سناریو اتفاق بیفتد؛ از جمله اینکه هیچ کاندیدایی نتواند به ۲۷۰ رأی الکترال به دلیل جمع کل آرا دست یابد یا در نتیجه رویگردانی نمایندگان کالج الکترال یا به این دلیل که نمایندگان الکترال به نامزدی که در ایالت‌شان پیروز شده است، رأی ندهند. گزارش شده که از سال ۱۹۶۸ تاکنون هیچ نماینده‌ای به نامزدی که در ایالتش در جایگاه دوم قرار گرفته رأی نداده است اما در سال ۲۰۱۶ چند تن از این نمایندگان کالج الکترال اصلاً از رأی دادن خودداری کردند و تعدادشان نیز به طرزی غیرعادی بالا بود. در حال حاضر جمهوریخواهان کنترل ۲۶ هیئت نمایندگی ایالتی را به‌طور کامل در اختیار دارند، در حالی که این میزان برای دموکرات‌ها ۲۳ مورد است. هیئت نمایندگی پنسیلوانیا به طور برابر تقسیم شده است. هر دوی این ارقام می‌تواند در ماه نوامبر تغییر شدید پیدا کند، چرا که کل ۴۳۵ کرسی نمایندگان دارای حق رأی در مجلس نمایندگان در معرض انتخاب قرار می‌گیرند.

■ ادعای پیروزی مجدد ترامپ!

تلاش دموکرات‌ها در حالی است که دونالد ترامپ با امنیتی کردن فضای جامعه امریکا تلاش می‌کند از هم اکنون خود را رئیس‌جمهور آتی امریکا نشان دهد. در همین راستا، ترامپ روز دوشنبه در سخنانی گفت: «فکر می‌کنم ما یک پیروزی فوق‌العاده خواهیم داشت و نیازی به هیچ‌گونه انتقال قدرتی نخواهد بود.» به گزارش خبرگزاری رویترز، رئیس‌جمهور امریکا در ادامه سخنرانی‌های انتخاباتی خود گفت: «این داستان مالیات کاملاً جعلی است. مالیات زیادی می‌پردازم و همچنان قصد دارم به محض اتمام حسابرسی امور مالیاتی، اسناد مالیاتی خود را منتشر سازم.» ترامپ ادامه داد: «من با دو نفر که به مراتب باهوش‌تر از جو بایدن خواب‌آلود هستند، مناظره داشتم. فکر می‌کنم ما یک پیروزی فوق‌العاده خواهیم داشت و نیازی به هیچ‌گونه انتقال قدرتی نخواهد بود.» ادعای ترامپ در شرایطی است که در برخی نظرسنجی‌های انجام شده جو بایدن با اختلاف ۱۰ درصدی پیشتاز است و همین مسئله سبب شده ترامپ به ادعای تقلب احتمالی در انتخابات نوامبر روی بیاورد. ترامپ روی مناظره‌های انتخاباتی با جو بایدن امید زیادی بسته و درصدد است بتواند حداقل اختلاف خود را با رقیب دموکراتش کاهش داده و افکار عمومی را به سمت خود جلب کند.

رویکرد

اعتراض لبنانی‌ها به تداوم فضای سیاسی مبهم

استعفای نخست‌وزیر مکلف لبنان، موجی از ناآرامی را در این کشور به دنبال داشت. همزمان با هشدار مفتی این کشور درباره وقوع فتنه، برخی گزارش‌ها از تکاپوی رئیس‌جمهور برای انتخاب نخست‌وزیر جدید حکایت دارند.

به دنبال استعفای مصطفی ادیب، نخست‌وزیر مکلف لبنان و ادامه بلاتکلیفی وضعیت نخست‌وزیر آتی این کشور، مردم لبنان در اعتراض به تداوم بحران اقتصادی و فضای متلاطم سیاسی، به خیابان‌ها آمدند. در صیدا واقع در جنوب لبنان، معترضان با آتش زدن لاستیک و سطل‌های زباله تقاطع ایلیا را در اعتراض به نابسامانی وضعیت معیشتی بستند که در نهایت با مداخله ارتش مسیر مجدداً باز شد. مسیر شرقی در این استان هم با سوزاندن لاستیک خودروها و سطل‌های زباله مسدود شد.

مردم در منطقه جل الدیب در شمال بیروت، علاوه بر اینکه در مسیر ساحلی لاستیک آتش زدند برای توقف تردد خودروها روی زمین دراز کشیدند. تردد در پل انطلیاس به سمت ضبیه در شمال بیروت و جل‌الدیب نیز با مشکل مواجه شد.

عبداللطیف الدریان، مفتی لبنان در بیانیه‌ای، با اشاره به انصراف ادیب از تشکیل کابینه و اینکه لبنان شرایط به شدت خطرناکی را سپری می‌کند، گفت: «دچار فروپاشی شدیم و اکنون در مرحله انتظار هستیم. لبنان امروز با چالش‌های بزرگی مواجه است که خطر آغاز فتنه را به همراه دارد، به همین دلیل ما هشدار می‌دهیم و به مردان سیاست می‌گوییم باید به راه خروجی برسند که همه گروه‌ها را کنار هم جمع کند نه اینکه آنها را از هم دور کند و راه‌حلی بیابند که سازنده باشد و نه مخرب. همزمان، منابع آگاه از اقدام میشل عون، رئیس‌جمهور لبنان در بررسی همه گزینه‌های لازم برای آغاز رایزنی‌های پارلمانی پس از استعفای نخست‌وزیر مکلف خبر دادند. عون همچنین با دقت عملیاتی را که ارتش و نیروهای امنیتی با رعایت همه استانداردهای امنیتی و نظامی و راهبردی به شکلی موفقیت‌آمیز در شمال اجرا کردند، بررسی می‌کند.

خبر

افزایش ۳۰ درصدی خودکشی در ارتش امریکا

آمارها نشان می‌دهد که خودکشی در میان نظامیان ارتش امریکا در دوران همه‌گیری ویروس کرونا افزایش ۳۰ درصدی داشته است.

به گزارش «نیوزویک»، میزان خودکشی در میان نظامیان امریکا طی سال جاری میلادی در مقایسه با سال ۲۰۱۹ میلادی، ۲۰ درصد افزایش داشته و این در حالی است که در سه ماهه نخست سال جاری میلادی میزان خودکشی در میان نظامیان امریکایی کاهش داشته است. از ماه مارس گذشته تاکنون ۱۱۴ مورد خودکشی در میان ارتش امریکا ثبت شده است. گزارش سال ۲۰۱۸ درباره خودکشی در میان نظامیان امریکایی، نشان می‌دهد که نظامیان جوان مرد در میان پرخطرترین گروه‌ها در زمینه خودکشی بوده‌اند و در ۶۰ درصد موارد با استفاده از سلاح گرم اقدام به خودکشی می‌کنند.

بازی تعطیلی سفارت امریکا در بغداد با ژست تهاجمی

گزارش یک

تا امریکا هست بغداد روی آرامش نخواهد دید. حالا هم داستانی دیگر البته این بار رفتن ظاهری برای توجیه زدن مقاومت؛ اما آنچه که مشخص است استیصال امریکایی‌ها است که فکر می‌کردند با ترور سردار سلیمانی مقاومت عراقی را به انفعال می‌کشانند. همزمان با انتشار شایعاتی از قصد امریکا برای بستن سفارتش در عراق، اواخر وقت یک‌شنبه شب، برخی رسانه‌ها از جمله «اسکای‌نیوز» از خروج سفیر امریکا از بغداد خبر دادند اما بعد از این خبر، دفتر مشاور امنیت ملی عراق در بیانیه‌ای اعلام کرد که با سفیر امریکا در بغداد دیدار کرده است.

صبح روز دوشنبه قاسم الاعرجی، میزبان ماتیو تولر سفیر امریکا بود و در این دیدار درباره تقویت روابط و همکاری مشترک میان دو طرف در تمامی زمینه‌ها گفت‌وگو کردند تا داستان رفتن تولر از بغداد و بستن سفارت زیر سؤال برود. تولر در این دیدار بر تداوم حمایت واشنگتن از دولت عراق در زمینه‌های امنیتی و مقابله با تروریسم و همچنین عبور از بحران‌های کنونی تأکید کرد. در مقابل الاعرجی نیز نیز اظهار کرد: مرحله کنونی باید شاهد ثبات و آرامش هرچه بیشتر باشد تا منطقه و جهان از امنیت و ثبات برخوردار شود. ساعاتی پیش از این دیدار یعنی اواخر یکشنبه‌شب شبکه خبری اسکای‌نیوز ادعا کرده بود که تولر بغداد را به مقصد اربیل (مرکز کردستان) ترک کرده است.

بر اساس این گزارش، امریکا دولت عراق را تهدید کرده که در واکنش به حملات پراکنده به مواضع نظامیان امریکایی در عراق، سفارت خود را تعطیل خواهد کرد. اسکای‌نیوز همچنین به نقل از منابع مطلع مدعی شده بود «تصمیم تعطیلی سفارت گرفته شده و شاید فردا [دوشنبه] اعلام شود.»

البته بعد از این خبرسازی و قبل از انتشار خبر دیدار الاعرجی و تولو، شبکه عراقی السومریه نوشته بود: منابعی در گفت‌وگو با شبکه العربیه گفته‌اند که سفیر امریکا در بغداد این شهر را ترک نکرده و به اربیل نرفته است. با این حال به نظر می‌رسد این داستان‌سازی احتمالاً نوعی تست کردن فضای سیاسی عراق و واکنش‌های گروه‌های عراق بوده باشد و لااقل در پشت پرده صحبت‌هایی در این مورد مطرح بوده است، چنان که روزنامه فرامنطقه‌ای «العربی‌الجدید» به نقل از منابع سیاسی عراقی گزارش داد، مصطفی الکاظمی نخست‌وزیر، محمد الحلبوسی رئیس پارلمان و برهم صالح رئیس‌جمهور عراق تماس‌های زیادی با طرف امریکایی گرفته‌اند. این منابع خبر دادند، هدف از این تماس‌ها، کنترل وضعیت ناشی از تداوم حملات راکتی به سفارت امریکا در منطقه سبز است. امریکا ادعا می‌کند که گروه‌های مقاومت، این حملات را انجام می‌دهند و همین مسئله باعث شده است که بخواهد سفارت خود را ببندد و کارکنان آن را به اربیل منتقل کند.

در همین ارتباط یک مسئول عراقی در این زمینه گفت: «امریکایی‌ها عجولانه و به شکلی نامفهوم در تلاش هستند با بستن سفارت یا تعلیق فعالیت و انتقال آن، وضعیت را متشنج کنند.»

به گفته این مسئول، امریکایی‌ها این ادعا را مطرح می‌کنند که گروه‌های مقاومت نزدیک به تهران قصد دارند یک بار دیگر سفارت امریکا را با راکت‌های دارای قدرت بیشتر هدف قرار دهند و همین مسئله باعث خواهد شد جان کارکنان سفارت به خطر بیفتد.

مسئول عراقی در ادامه گفته است که رؤسای سه قوه عراق امیدوارند بتوانند مانع از تحرکات امریکا پس از بستن سفارت این کشور شوند زیرا «بستن سفارت به این معناست که امریکا می‌خواهد در پاسخ به حملات مکرر به سفارت، اقدامات جدیدی انجام دهد و احتمالاً شاهد حملات هوایی به مقرهای گروه‌های مسلح در عراق خواهیم بود.» اما در ادامه خبرسازی در همین مورد روزنامه واشنگتن‌پست نوشت، امریکا به دولت عراق و شرکای دیپلماتیک خود گفته است که اگر عراق حملات به پرسنل امریکایی را مهار نکند، در نظر دارد به طور کامل سفارت امریکا در عراق را تعطیل کند. این رسانه امریکایی در این گزارش به سراغ احمد ملا طلال، سخنگوی مصطفی الکاظمی، نخست‌وزیر عراق هم رفته و با او مصاحبه کرده است. سخنگوی نخست‌وزیر عراق به این روزنامه گفت: «ما امیدواریم که دولت امریکا (در تصمیم خود برای تعطیلی و بستن سفارتش در بغداد) تجدیدنظر کند. گروه‌های غیرقانونی وجود دارند که می‌خواهند این روابط (بین بغداد و واشنگتن) را در هم بشکنند و بستن سفارت پیامی منفی به آنها خواهد داد.»

واشنگتن‌پست در ادامه گزارش خود نوشت: «به گفته یک منبع مطلع، مایک پمپئو، وزیر خارجه امریکا شنبه شب (هفته جاری) به الکاظمی درباره طرح‌ها (برای بستن سفارت واشنگتن در بغداد) اطلاع داد. دو مقام غربی حاضر در بغداد هم گفتند که دفاتر دیپلماتیک کشورهای‌شان درباره این طرح مطلع شده بودند.»

طبق این گزارش، یک منبع دیپلماتیک خبر داد اگرچه هنوز مشخص نیست که کاخ سفید طرح بستن سفارت امریکا در عراق را تأیید کند یا نه اما اگر این طرح به پیش برود، احتمال می‌رود که بستن سفارتخانه واشنگتن در بغداد ۹۰ روز به طول انجامد که این موضوع روزنه‌ای برای دادن فرصت به واشنگتن برای ارزیابی مجدد این تصمیم خواهد داد.

یک مقام عراقی که نامش فاش نشده، به این روزنامه خبر داد که امریکا از عراق خواسته اقدامات قوی‌تری علیه «شبه‌نظامیان» اتخاذ کند و این موضوع نشان می‌دهد در صورت انجام چنین اقدامی امکان منتفی شدن تعطیلی سفارت وجود دارد. واشنگتن‌پست به سراغ سخنگوی وزارت خارجه امریکا هم رفت و درباره مکالمه وزیر خارجه این کشور با نخست‌وزیر عراق از او سؤال کرد. این سخنگو ضمن بیان اینکه درباره «مکالمات خصوصی (وزیر خارجه) با رهبران خارجی» صحبت نمی‌کند، افزود: «ایالات متحده از حملات راکتی گروه‌های مورد پشتیبانی ایران به سفارت‌مان خسته شده است.»

بنا بر گزارش واشنگتن‌پست، «یک مقام ارشد در دفتر الکاظمی روز یک‌شنبه گفت که نخست‌وزیر در حال لابی کردن با شرکای اروپایی است تا تلاش کنند که ایالات متحده از تصمیمش (برای بستن سفارت) برگردد و بر «تأثیرات منفی» (بستن سفارت) بر ثبات عراق تأکید کرده است. مقام‌های سفارت سه کشور اروپایی در بغداد گفتند حتی اگر ایالات متحده خارج شود آنها در عراق باقی خواهند ماند.»

■ سلاح‌های نقطه‌زن فعال شده‌اند

دبیرکل جنبش مقاومت اسلامی نجباء در صفحه توئیتر خود، خواستار موضع‌گیری همه جریان‌های عراقی در قبال فعالیت‌های نظامی سفارت امریکا در بغداد شد. شیخ اکرم الکعبی افزود: «اگر همه سکوت کنند، مقاومت موضع مخصوص خود را دارد، به‌ویژه آنکه «سلاح‌های نقطه‌زن» عملیاتی شده‌اند.» اکرم الکعبی همچنین سفارت امریکا را «پایگاه نظامی» توصیف کرد و گفت که این سفارتخانه حاکمیت عراق را زیر پا گذاشته است و جنبش نجباء منتظر مواضع رسمی همه جریان‌ها در خصوص این سفارتخانه است. الکعبی افزود: «پایگاهی که امریکا در مرکز بغداد قرار داده و آن را سفارت نامیده، در عراق به گسترش فساد و خرابکاری مشغول است.»

دبیرکل نجباء شامگاه شنبه نیز با انتشار بیانیه‌ای مفصل، گفته بود که سفارت امریکا و پرسنل آن در عراق کارکردی مغایر عرف دیپلماتیک داشته و فعالیت‌های نظامی ـ اطلاعاتی را با رویکرد تخریبی انجام می‌دهند.

گزارش ۲

همزمان با تصاعد بحران نمایان شد

نشانه‌های همسویی تل‌آویو-آنکارا در جنگ آذربایجان-ارمنستان

برای دومین روز متوالی، جنگ بین ارمنستان و جمهوری آذربایجان ادامه پیدا کرد. در حالی که کشورهای مختلف و سازمان ملل، خواستار کاهش تنش بین دو کشور شده‌اند، تصاویری از انهدام تانک‌ها و مواضع نظامی ارمنستان با هواپیمای بدون سرنشین ارتش آذربایجان منتشر شده که نشان از مداخله خارجی در این کشور دارد. منابع اسرائیلی تلویحاً تأیید می‌کنند که تل‌آویو در این مناقشه در کنار باکو قرار دارد.

نیروهای قره‌باغ بامداد دوشنبه کشته شدن ۱۵ نفر دیگر از نظامیان خود را تأیید کردند. با تشدید درگیری‌ها، رئیس‌جمهور آذربایجان با امضای دستوری در این کشور بسیج عمومی اعلام کرد تا نشانه‌های تصاعد درگیری بیش از هر موقع دیگری نمایان شود. دیروز تصاویری منتشر شد که نشان می‌دهد جنگنده‌ها و پهپادهای جمهوری آذربایجان تانک‌ها و مواضع نظامی ارمنستان را هدف قرار داده است. الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور آذربایجان نیز اعلام کرد: «اجازه پایمال شدن خون شهدای‌مان را نخواهیم داد. خودروهای نظامی متعلق به ارتش ارمنستان را منهدم کردیم. ما از خاک خود دفاع می‌کنیم و قره‌باغ متعلق به آذربایجان است.» در مقابل، نیکول پاشینیان، نخست‌وزیر ارمنستان در نشست اضطراری با نمایندگان پارلمان این کشور درباره درگیری نظامی با جمهوری آذربایجان اعلام کرد که ایروان ممکن است به طور رسمی استقلال جمهوری خودخوانده قره‌باغ کوهستانی (جمهوری آرتساخ) را به رسمیت بشناسد. همچنین وزارت خارجه ارمنستان با انتشار بیانیه‌ای رسماً اعلام کرد که ترکیه حضور نظامی مستقیم در منطقه قره‌باغ دارد، بیانیه‌ای که در آن گفته شده کارشناسان نظامی ترک در کنار ارتش جمهوری آذربایجان می‌جنگند و باکو از سلاح ترکیه از جمله پهپادها و جنگنده‌ها استفاده می‌کند. رئیس حکومت منطقه مورد مناقشه قره‌باغ نیز ضمن تأیید مداخله ترکیه در این بحران گفته که جنگنده‌های ترکیه در حمایت از آذربایجان در نبرد با ارتش ارمنستان به کار گرفته شده‌اند. به گفته «آرائیک هاراطونیان» جنگنده‌های «اف-۱۶» ارتش ترکیه در نبرد بین ارمنستان و آذربایجان مشارکت دارند. همچنین بنا به گزارش اینترفکس، سفیر ارمنستان در روسیه مدعی شده که ترکیه حدود ۴ هزار نیروی مسلح را از شمال سوریه به آذربایجان اعزام کرده است. روز یک‌شنبه در اولین روز شروع درگیری نظامی دو طرف نیز دیده‌بان حقوق بشر سوریه گزارش کرد که آنکارا معارضان حامی خود در سوریه را برای جنگ به نفع باکو اعزام کرده است.

■ ورود ضد ایرانی تل‌آویو

به رغم اینکه نقش‌آفرینی ترکیه در حمایت از باکو در جنگ با ایروان مشخص است، دیروز نشانه‌هایی جدی از وارد شدن رژیم صهیونیستی به جنگ نیز نمایان شد. بر اساس گزارش رادیو فردا، آویگدور لیبرمن، وزیر خارجه وقت اسرائیل، سال ۲۰۱۲ با اشاره به ایران، گفته بود که «آذربایجان برای اسرائیل از فرانسه مهم‌تر است.» در حالی که برخی کارشناسان اسرائیلی از اهمیت حضور و فعالیت‌های اسرائیل در مرز شمالی ایران سخن گفته‌اند، کارشناسان اسرائیلی می‌گویند که مسائل مرتبط با حوزه آسیای مرکز، حتی بعد از توافق‌های اخیر صلح میان اسرائیل با امارات متحده عربی و بحرین و رسمیت یافتن حضور این کشور در خلیج فارس، همچنان اهمیت زیادی برای اسرائیل دارد. هنوز سطح و نوع حضور رژیم‌صهیونیستی در جنگ بین دو کشور که از روز یک‌شنبه شروع شده، مشخص نیست.

این واقعیت که آذربایجان تا ۴۰ درصد از نیاز اسرائیل به نفت را تأمین کرده و در یک دهه اخیر نیز مشتری برخی تسلیحات اسرائیلی بوده، تنها به دلیل اهمیت آذربایجان برای اسرائیل نبوده است و به نظر می‌رسد حداقل این مداخله، استفاده باکو از ادوات اسرائیلی در جنگ با ایروان است. ریچل آوراهام، تحلیلگر مرکز دیپلماسی اسرائیل در شهر صفاد، تیرماه امسال در روزنامه «اسرائیل هیوم» نوشته بود که اسرائیل در این نزاع باید کنار باکو بایستد زیرا «آذربایجان چشم و گوش اسرائیل در برابر ایران است.» ورود رژیم صهیونیستی در کنار ترکیه در حمایت از باکو در حالی است که در بحران مدیترانه، آنکارا در مقابل تل‌آویو قرار دارد.

■ دعوت به ترک رویارویی

با تصاعد تنش بین طرفین درگیری، محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه کشورمان یک‌شنبه شب با همتایان آذربایجانی و ارمنستانی به صورت جداگانه تلفنی گفت‌وگو کرد و ضمن ابراز نگرانی از شرایط به وجود آمده، دو طرف را به خویشتنداری، آتش‌بس و پایان فوری خصومت‌ها و همچنین آغاز مذاکره در چارچوب حقوق و قوانین بین‌المللی دعوت کرد.

وزارت خارجه روسیه نیز با دعوت دولت‌های آذربایجان و ارمنستان به خویشتنداری در موضوع قره‌باغ، گفت تشدید تنش‌ها در این منطقه خطرناک است. در بیانیه وزارت خارجه روسیه آمده است: «افزایش تنش‌ها در منطقه قره‌باغ بسیار خطرناک است و دو طرف بعد از وقفه‌ای طولانی، در حال استفاده از تسلیحات سنگین [در این منطقه] هستند.» دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور امریکا هم ضمن اعلام اینکه کشورش تحولات میان باکو-ایروان را تحت نظر دارد، گفت واشنگتن در حال بررسی چگونگی کاستن از تنش‌ها در منطقه مورد مناقشه قره‌باغ کوهستانی است. اتحادیه اروپا نیز خواستار توقف فوری درگیری بین ارمنستان و آذربایجان در قره‌باغ شده و همچین دبیرکل سازمان ملل متحد با محکوم کردن کشتار غیرنظامیان در نبرد بین آذربایجان و ارمنستان، خواستار توقف فوری درگیری بین این دو کشور شد. همزمان، وزارت امور خارجه ازبکستان ضمن صدور بیانیه‌ای از تشدید تشنج در روابط آذربایجان و ارمنستان ابراز نگرانی کرد و خواستار توقف فوری درگیری بین این دو کشور شد.

یادداشت

سید رحیم نعمتی

بحران قره‌باغ زیر سایه سنگین خارجی

شکی نیست که باکو از هر موقعیتی برای بازپس‌گیری منطقه ناگورنو قره‌باغ یا قره‌باغ کوهستانی استفاده می‌کند و حجم بالای بودجه نظامی آن شاهدی بر این مدعا است. در حالی که ارمنستان در بودجه نظامی سال ۲۰۲۰ خود کمتر از ۴ درصد تولید ناخالص ملی و حدود ۶۲۵ میلیون دلار در نظر گرفته، بودجه نظامی آذربایجان برای همین سال ۲ میلیارد و ۲۶۰ میلیون دلار یا تقریباً چهار برابر بودجه نظامی ارمنستان است. این حجم نامتوازن از هزینه‌های نظامی باعث می‌شود باکو خود را در یک رویارویی برنده بداند و گاه به گاه شانس خود را برای بازپس‌گیری ناگورنو قره‌باغ محک بزند، حتی اگر بتواند بخش کوچکی از آن را تصرف کند. بنابراین، وقوع درگیری در این منطقه تنها بسته به مویی است و هر بهانه‌ای می‌تواند باعث شروع درگیری شود. با این حال، نباید نقش عوامل خارجی را در این معادله نادیده گرفت، چرا که این عوامل با تأمین تسلیحات و حمایت سیاسی از آذربایجان یا ارمنستان توان تشدید یا توقف درگیری‌ها را نیز دارند.

سخنان سفیر ارمنستان در روسیه ورطان توگانیان با توجه به این موضوع قابل ارزیابی است. او یک روز بعد از درگیری‌ها از سران سازمان امنیت و همکاری اروپا درخواست مداخله سریع در موضوع کرده و از ترکیه خواسته «از مداخله تهاجمی در امور منطقه قفقاز خودداری کند.» علاوه بر این، او از آمادگی ایروان برای تحویل تسلیحات نظامی جدید از روسیه گفت هرچند که تأکید کرد «تاکنون صحبتی در این باره نشده است.» می‌توان این اظهارات توگانیان را نوعی پیام غیرمستقیم مسکو به آنکارا تلقی کرد که مواظب مداخله خود در حوزه قفقاز باشد. در واقع، آنکارا عملاً در دو حوزه سوریه و لیبی در مقابل روسیه قرار گرفته، هرچند که دو طرف سعی کردند رویارویی خود را در این دو حوزه به نوعی کنترل کنند. حالا حوزه قفقاز مبدل به سومین حوزه رو در رویی آنکارا با مسکو شده است که اگر شدت تنش فعلی در این حوزه بیشتر از حد درگیری‌های کوتاه‌مدت مرزی شود، امکان دارد رویارویی مسکو با آنکارا نیز جدی‌تر از دو حوزه دیگر شود. به این ترتیب، مسکو از همین ابتدا و به صورت غیرمستقیم پیام خود را به آنکارا می‌رساند که فکری برای کنترل اوضاع بکند و از نفوذ خود بر باکو برای رسیدن به هدف استفاده کند.

از سوی دیگر، آنکارا خود را شریک استراتژیک باکو می‌داند و با تأمین تسلیحات سعی داشته توان نظامی آن را افزایش دهد و باکو نیز با اتکا به این حمایت بی‌دریغ آنکارا است که راهبرد درگیری‌های مقطعی برای بازپس‌گیری قره‌باغ را در پیش گرفته است. بنابراین، آنکارا نمی‌تواند به طور کامل دست از مداخله در حوزه قفقاز بردارد و نهایت سعی خود را خواهد کرد تا به حمایتش از باکو ادامه دهد اما مسئله اینجا است که آیا پیام مسکو را گرفته و آماده قبول آن است؟ تجربه تعامل آنکارا در دو حوزه سوریه و لیبی نشان داده که در خصوص روسیه آماده همکاری بوده و از این رو، می‌توان گفت که در حوزه قفقاز و تنش فعلی نیز می‌توان انتظار چنین رویکردی را از طرف آنکارا داشت. در واقع، نقش ارمنستان در ترتیبات امنیتی روسیه آن‌قدر اهمیت دارد که مسکو حاضر نمی‌شود با شکست ارمنستان در قره‌باغ این نقش نیز از میان برود به ویژه اینکه ارمنی‌های مقیم در غرب فاکتور قابل توجهی برای کشاندن این کشور به سمت غرب هستند. از این رو، مسکو در عین اینکه سعی می‌کند آرامش خود را در قبال این تنش حفظ کند اما حد و حدود خود را هم دارد که اگر از سوی باکو یا آنکارا نادیده گرفته شوند، مسکو نیز ناچار می‌شود برای حفظ ارمنستان در ترتیبات امنیتی خود وارد معرکه شود. به این ترتیب، سایه بازیگران خارجی بر تنش فعلی در قره‌باغ بسیار سنگین‌تر از آن است که باکو بتواند با اتکا به هزینه سنگین نظامی‌اش اوضاع را در آنجا به نفع خود تغییر دهد.

اخبار کوتاه

■ افشای طرح محور سعودی برای حمله و اشغال قطر

وزیر دفاع قطر گفت که کشورهای مصر، عربستان سعودی، بحرین و امارات برای حمله به کشورش در سال ۹۶ طرح دو مرحله‌ای آماده کرده بودند. خالد بن‌عطیه در گفت‌وگو با شبکه الجزیره گفت که حمله به قطر در حد نیت نبود بلکه کشورهای تحریم‌کننده برای این نیت خود تا مرحله برنامه‌ریزی پیش رفته بودند و طرح حمله به قطر در دو بخش آماده شده بود. او گفت: «این دو مرحله عبارت بود از محاصره و فشار به مردم قطر و سپس حمله نظامی. به امید اینکه این اقدامات تأثیر مستقیمی در قطری‌ها داشته باشد و بعد از آن، حمله صورت گیرد». وزیر دفاع قطر گفت که شماری از رؤسا و رهبران سیاسی کشورها نیت چهار کشور برای حمله به قطر را مستند کرده‌اند از جمله رئیس‌جمهور امریکا در دیدار با همتای رومانی، وزیر خارجه سابق آلمان و امیر کویت در دیدار با رئیس‌جمهور امریکا. او گفت همه آنها تأکید داشتند که کشورهای عربی چهارگانه قصد حمله به قطر را داشتند.

■ طعنه لوکاشنکو به ماکرون: اول خودت باید استعفا کنی

الکساندر لوکاشنکو، رئیس‌جمهور بلاروس در واکنش به لفاظی‌های مداخله‌جویانه امانوئل ماکرون، رئیس‌جمهور فرانسه، گفت اگر قرار باشد سران کشورها با اعتراضات استعفا کنند، همان دو سال پیش با شروع اعتراض جلیقه زردها، ماکرون باید استعفا می‌کرد. به گزارش شبکه راشاتودی، لوکاشنکو، ماکرون را به عنوان یک «سیاستمدار نابالغ» توصیف و به وی توصیه کرد: «حواس خود را به این سو و آن سو پرت نکن در عوض بر امور داخلی فرانسه متمرکز شو. دست‌کم، شروع به حل مشکلات فراوانی که در کشورت روی هم انباشته شده، کن». ماکرون روز یک‌شنبه در سخنانی خواستار برکناری لوکاشنکو از قدرت شد.

■ حضور پهپادهای امریکا در اطراف کریمه

در حالی که فشارهای حامیان غربی اوکراین بر روسیه برای بازپس دادن شبه‌جزیره کریمه ادامه دارد، یک مقام امنیتی در این منطقه خبر داده که پهپادهای امریکایی طی سال جاری میلادی در نزدیکی کریمه به گشت‌زنی و عملیات مشغول بوده‌اند. خبرگزاری اسپوتنیک در خبری به نقل از یک منبع در نیروهای امنیتی «جمهوری کریمه» از فعالیت‌های گلوبال هاوک و دیگر پهپادهای امریکایی در نزدیکی این منطقه خبر داد. این منبع گفت: «در حال حاضر در مرز با کریمه فعالیت پهپادهای اوکراینی تقریباً متوقف شده است. علاوه بر این، طرف اوکراینی چندین درس سخت را در زمینه پاسخ مسکو به اقدامات تحریک‌آمیز پهپادهایش در نزدیکی مرزهای روسیه دریافت کرد و این پهپادها به محض نزدیک شدن به مرز ساقط شدند.»

■ طرح ونزوئلا برای مقابله با تحریم‌های امریکا

نیکولاس مادورو، رئیس‌جمهور ونزوئلا از کار روی یک طرح قانونی جدید برای مقابله با تأثیر تحریم‌های امریکا بر بخش‌های اقتصادی کشورش خبر داد. به نوشته خبرگزاری تاس، مادورو با انتشار پیامی در توئیتر با اعلام این خبر نوشت: «ما در حال کار روی یک قانون ضد تحریم هستیم. این طرح بر اساس قانون اساسی است که علیه تحریم‌های جنایی امریکا در نظر گرفته شده است. ما این قانون را روز سه‌شنبه به مجمع ملی ارائه خواهیم کرد.» طبق گفته مادورو یک نظرسنجی جدید انجام خواهد شد تا مشخص شود بخش‌های مختلف اقتصادی در کشور چه آسیب‌هایی را به دلیل تحریم‌های امریکا متحمل شده‌اند. رئیس‌جمهور ونزوئلا همچنین توضیح داد که قانون جدید شامل تدابیری خواهد بود که تأثیرات منفی اقتصادی، مالی و اجتماعی تحریم‌های امریکا را کاهش خواهد داد.